

Dokumentnamn Vägledning Riktade Hälsoundersökningar			
Skapad av Skånegemensam Samverkansgrupp Psykisk hälsa	Dokumentägare Skånegemensam Samverkansgrupp Psykisk hälsa	Typ av dokument Vägledning	
Fastställt av Central Tjänstemannaberedning	Fastställt datum 2026-03-26	Giltig t o m 2026-12-31	Reviderad datum

Bakgrund

Central tjänstemannaberedning beslutade 2025-03-26 att ge Beredningsgruppen i uppdrag att ta fram ett skåneövergripande förslag avseende samverkan kring riktade hälsoundersökningar.

Det finns ett flertal goda exempel på lokala och delregionala rutiner för riktade hälsoundersökningar avseende de aktuella målgrupperna;

1. personer med psykossjukdom
2. personer med bipolär sjukdom
3. personer med psykisk utvecklingsstörning eller flerfunktionshinder

Skånegemensam Samverkansgrupp Psykisk hälsa har ställt sig bakom denna vägledning 2026-02-12.

Mål

Målet är att öka den kroppsliga hälsan och minska den höga överdödligheten i gruppen personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning.

En viktig insats är att genom årliga riktade hälsoundersökningar förebygga, behandla och följa upp kroppslig ohälsa i målgruppen.

Vägledning

- Alla personer inom de aktuella målgrupperna har rätt att ta del av de riktade hälsoundersökningarna
- Det finns inga krav på remiss.
- Det finns inga krav på att personen ska vara listad på den Vårdcentral där den riktade Hälsoundersökningen genomförs.
- Riktade hälsoundersökningar omfattas av avgiftsfria besök eftersom besöket inte grundar sig på sjukdom eller skada, utan är av förebyggande karaktär.
- Vårdcentralerna ska kalla aktuella grupper till årlig kontroll avseende somatisk hälsa samt ge råd om levnadsvanor. Munstatus ska ingå i undersökningen.
- Vårdcentralerna ska fråga personen om deltagande i screeningprogram. Vid behov skrivs ny remiss till aktuell enhet.
- Vårdcentralerna ska uppmärksamma riskgrupper aktuella för vaccinationsprogram.
- Delregionala eller lokala rutiner ska tas fram i samverkan.
- Arbeta aktivt i samverkan med att få till genomförande av riktade hälsoundersökningar

- Arbeta aktivt i samverkan med att följa upp den riktade hälsoundersökningen på individnivå.
- Arbeta aktivt i samverkan med att patienter som uteblir från sin riktade hälsoundersökning fångas upp med ny kallelse.

Patientinformation

[Bildstöd om riktade hälsoundersökningar - Vårdgivare Skåne](#)

Uppföljning

Vägledningen följs upp årligen av Skånegemensam Samverkansgrupp Psykisk hälsa.

Ramöverenskommelse för fyra målgrupper 2021-02-11

I den skånegemensamma ramöverenskommelsen slås fast att parterna har ett gemensamt ansvar att förebygga psykisk ohälsa och främja psykisk hälsa är. Förebyggande arbete innebär inte endast att undvika framtida sjuklighet, utan även att undvika att ett tillstånd förvärras. I arbetet med att förebygga psykisk ohälsa och främja psykisk hälsa ingår även att arbeta med kroppslig hälsa och levnadsvanor för målgrupperna.

I ramöverenskommelsen finns gemensamma utvecklingsområden där Kroppslig hälsa utgör ett av dessa gemensamma utvecklingsområden.

"Levnadsvanor ska uppmärksammas tidigt och arbetet med att stödja hälsosamma levnadsvanor behöver ske kontinuerligt och med uthållighet. Målgruppernas behov av tandvård ska uppmärksammas och adekvat stöd ska ges. Det är särskilt viktigt att vara uppmärksam på den kroppsliga hälsan hos personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruk och beroende då de utgör riskgrupper för att utveckla allvariga sjukdomstillstånd och inte alltid får rätt tillgång till hälso- och sjukvård. Konsekvenser av medicinering samt symptom och funktionsnedsättningar till följd av psykisk sjukdom kan påverka personens förmåga att upprätthålla en hälsosam livsföring.

Medarbetare i Skånes kommuner och Region Skåne som möter målgrupperna har ett särskilt ansvar för att uppmärksamma och medverka till att kroppslig hälso- och sjukvård erbjuds personer med psykiska funktionsnedsättningar efter behov. Vissa grupper erbjuds hälsoundersökningar och kommunen ska i samverkan med Region Skåne ha rutiner och strukturerad samverkan så att dessa hälsoundersökningar kommer till stånd."

Vårdcentralernas uppdrag

I Förfrågningsunderlag och Avtal beslutade i Primärvårdsnämnden för Vårdcentral i Hälsöval Skåne Gällande år 2026 Beslutade 2025-12-03 framkommer att vårdcentralerna ska genomföra riktade hälsoundersökningar av:

1. personer med psykossjukdom (ICD-10: F20-F29)
2. personer med bipolär sjukdom (ICD-10: F31)
3. personer med psykisk utvecklingsstörning eller flerfunktionshinder (ICD-10: F70-F89).

Vårdcentralerna ska kalla ovanstående grupper till årlig kontroll avseende somatisk hälsa samt ge råd om levnadsvanor.

Initiativ till hälsoundersökning kan även tas av;

- kommunal primärvård
- patient
- närstående
- psykiatrisk mottagning

Ersättning utgår för genomförd hälsoundersökning till vårdcentralerna. Leverantören ersätts oavsett om individen är listad hos vårdcentralen eller inte.

Regional medicinsk riktlinje för förbättrad somatisk hälsa för personer med långvarig psykisk funktionsnedsättning 2025-12-11

En regional medicinsk riktlinje är ett styrande dokument som utförare av hälso- och sjukvård i Region Skåne ska följa. Undantag kan endast göras om det finns starka skäl till det i det enskilda fallet. Undantaget ska dokumenteras och motiveras av den som tar beslutet.

Av riktlinjen framkommer att patienten kallas årligen till kontroll avseende somatisk hälsa samt speciellt utveckling av metabolt syndrom och hjärtsjukdom. Hembesök kan behöva genomföras för att nå delar av målgruppen.

Av riktlinjen framkommer att aktuell enhet även ska fråga om patienten medverkat till undersökningar kopplade till screeningprogram (exempelvis mammografi, cellprov). Vid behov skrivs ny remiss till aktuell enhet. Uppmärksamma riskgrupper aktuella för vaccinationsprogram.

Om patienten uteblir rekommenderas ny kallelse och kommunikation med remittenten om stöd för att genomföra besöket. Om patienten trots detta inte kommer på besök ska remittenten informeras om att ärendet avslutas på vårdcentralen och att ny remiss med information om resurser för stöd till sjukvård behövs för återupptagande av årliga kallelser.